

SÅ HÖGT DU KAN KOMMA DÄRFÖR GER ACE DUBBEL EFFEKT

SEX STYCKEN överbefälhavare talar ut

Mats och Mats har **KOLL PÅ KOREAHALVÖN**

UNDER YTAN på marinens ubåtsjaksövning

PLUS: TEMA FM2025: TILLSAMMANS | BLUFFBINGO INFÖR AURORA | ALDRIG FÖR SENT FÖR EDELWEISS | FÖRÖDELSEN PÅ NÄSSJÖ STATION | KRÖNIKÖREN: TÄNK TOTALFÖRSVAR

VIKTEN AV VETERANER OCH VÄRDEGRUND

I BÖRJAN AV maj utsattes FN-campen i Mali för en granatattack. En svensk soldat skadades, en liberiansk soldat miste livet och många fler sårades. En skarp påminnelse om de svåra operationsmiljöer många av våra kolleger arbetar i – men också varför vi är där. Personalens säkerhet står alltid högt på agendan – inte minst när riksdagen i juni fattar förnyade beslut om operationerna i Mali, Irak och utanför Somalias kust.

Det stora intresset för Försvarsmaktens internationella operationer återspeglas i engagemanget för våra

arbetsituationen för olika grupper i Försvarsmakten. Alltför ofta har det gällt våra kvinnliga medarbetare, särskilt de i uniform.

Det här bekymrar mig. Att varje medarbetare har en vardag fri från kränkande behandling och negativ jargong är en självklarhet. Det är grundläggande för att vi ska kunna fullgöra vårt uppdrag. Organisationen brister fortfarande i insikt om varför kvinnor behövs för att utveckla den militära förmågan. Det är därför mitt och alla chefers ansvar att klargöra detta och vidta åtgärder för en bättre situation. Men

”Organisationen brister fortfarande i insikt om varför kvinnor behövs för att utveckla den militära förmågan.”

veteraner. Den 1 juli inrättas ett nytt veterancentrum med uppdrag att driva, utveckla och implementera vårt veteran- och anhörigarbete. Det så viktiga personliga mötet och lokala engagemanget kommer även fortsättningsvis att vara ett ansvar för våra regementen och flottiljer. Från och med nästa år kommer veterandagen den 29 maj att högtidliggöras genom allmän flaggning. Det är ägnat att uppmärksamma den särskilda betydelse veteranernas insatser för fred och säkerhet har för Sverige som nation. Som överbefälhavare är jag stolt, glad och tacksam över att veteranernas insatser ges ett sådant erkännande.

I INTERNATIONELLA INSATSER har vi välförtjänt gjort oss kända för vår solida värdegrund och vikten av att både kvinnor och män verkar i förbanden. Hemma har vi dock ännu mycket kvar att göra. Jag har på olika sätt uppmärksammat på

arbetet måste också alltid utgå från dig själv. Jag förväntar mig att var och en gör sitt för att arbetsdagen ska präglas av respekt, duglighet och civilkurage.

STRAX VÄNTAR SOMMAREN och efter den Försvarsmaktens största kraftprov på över 20 år – Aurora 17. Samtliga stridskrafter, fler än 20 000 personer, varav en tredjedel från Hemvärnet, flera internationella förband och civila myndigheter kommer att övas i Mälardalen och Stockholm, på och kring Gotland och i Göteborg.

Med detta vill jag tillönska er och era nära en riktigt skön sommar.

Passa på att återhämta er! Det kommer att behövas.

Micael Bydén
Överbefälhavare

s2 ÖB:S LEDARE

s4 AKTUELLT
med På Ny Posts10 PORTRÄTTET
Syster Ystars12 FM 2025
Temanummer:
TILLSAMMANSs20 AURORA 17
Så ser scenariot ut
& BluffBingos23 ALMEDALEN
"Därför är vi på plats"s28 EOD-ÖVNING
Katastrofövning
testar totalförsvarets30 UTBILDNING
Efter ett år bär de
edelweissens42 ERFAREN-
HETSANALYS
Ny handbok på vägs48 TILL SIST
Nya toppbetyg för
Forums50 KRÖNIKAN
Kristina Syk,
Straternos51 BILDEN
Camp Nobel under
attack

GLÖM ALDRIG STICKAN!

JAG DELAR FÖDELSEDAG med en legend inom Försvarsmakten: menige Stig Nilsson, som "suttit krigsfånge" i reglementet Soldaten i Fält (SoldF) sedan 1950-talet.

Även om hans födelseår ändrats, är hans födelsedag alltid den 10 juni – och han upprepar alltid bara det enda han som krigsfånge är tvingad till enligt Genevékonventionerna: grad, namn och födelsedatum.

Det är ett nöje, en ära att göra världens mest prisbelönta personaltidning till Sveriges viktigaste medarbetare.

Tack för att jag har fått försöka.

DAG ENANDER,
Redaktör, Försvarets forum

FOKUS: DUBBEL EFFEKT. Ökad militär förmåga OCH förbättrat internationellt samarbete. Läs allt om flygövningen ACE på **S14-19**.

6XÖB: BARA KUNGEN FATTADES. Sex herrar med sammanlagt 24 stjärnor. Läs om när ÖB mötte sina fem företrädare på **S32-41**.

ÖVNING: DAS BOOT! Hur gick det egentligen under marinens ubåtsjaktövning nyligen? Läs mer på **S24-27**.

PÅ JOBBETX2: MATS&MATS PÅ PLATS. En i nord, en i syd. Båda har en unik inblick och kunskap om läget på Koreahalvön. Läs mer på **S44-47**.

REDAKTION. Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88.

Ansvärig utgivare: Marcela Sylvander, kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Dag Enander, dag.enander@mil.se, Försvarsmaktens kommunikationsavdelning.

Art Director: Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryckt:** Lenanders Grafiska. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material.

Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt. Nästa textdeadline: 16 augusti 2017. Beräknad utgivningsdag:

5 september 2017. För ej beställt material ansvaras ej. ISSN 1100-8245. Genrebilder från Shutterstock. Foto, omslag: 72.Stridsflygsdivisionen.

MILITÄR SÖKTJÄNST – NU PÅ ING2

Kompetenser som inte bara är avgörande i internationella operationer.

Patrull genomför militär söktjänst i Afghanistan.

Sedan början av 2017 är Göta ingenjörregemente funktionsansvarigt förband för det som nu benämns militär söktjänst. Militär söktjänst nyttjas i huvudsak i syfte att undvika säkerhetshot. Detta genom att förneka och/eller beröva motståndaren dess resurser, inhämta underrättelser, insamla bevis för lagföring samt skydda egen verksamhet. Detta omfattar dels söktjänsten på mellan- och avancerad nivå men även den grundläggande söktjänsten vilket berör samtliga soldater och sjömän i Försvarmak-

ten på ett eller annat sätt.

Under våren har Markstridsskolan med stöd av Ing 2 och SWEDEC arbetat med att formalisera vad grundläggande söktjänst innebär och vad som ska ingå i en grundläggande sökutbildning. Målsättningen är att en något utökad SUMOI (säkerhetsutbildning OXA/Mina/IED) ska vara den grundplatta vilket övrig utbildning för patruller, sökledare och särskilda sökgrupper kommer att vila på.

Militär söktjänst har under lång tid enbart förknippats med internationell tjänst

och i samband med begreppet C-IED, något som inte längre stämmer. Olika typer av säkerhetshot har gjort att Försvarmaktens sökledare, sökgrupper och hundförare allt oftare deltar som en naturlig del i olika typer av operationer eller som stöd till polisen.

Under året påbörjas arbetet med att fastställa en utvecklingsplan, ett gemensamt och sammanhållande reglemente eller handbok och lämpliga utbildningspaket för att stödja utbildningen av instruktörer, soldater, sökkoordinatorer, sökgrupper och sökledare.

SÅ SER SPANINGSRADAR 871 UT!

I senaste numret fanns en bild på Spaningsradar 871 på sidan 48. Skarpögda Stril:are konstaterade krasst att det finns mycket bättre bilder på nämnda radar – vilket Försvarets forum självklart bjuder på.

SIMULATORER STÖDJER SOLDATERNA

När förbanden tränas och utvärderas mot utbildningsmål, är det viktigt att ha stöd av bra träningshjälpmedel. Därför uppdateras simulatorparken.

STA stridsträninganläggning är en mobil anläggning med ett system som via radio samlar in data från sensorer som sitter på västar och fordon. Nu pågår ett arbete med att uppdatera detta system. – Simulatorerna vi har i dag är cirka 25 år och utslitna. Vi anskaffar nu ny materiel och plockar bort det mesta av det gamla. Det som går att anpassa och använda har anpassats, säger Johnny Gullstrand på Högkvarteret och som är ansvarig för införseln av det nya systemet.

Förutom att systemet är ett bra utvärderingsverktyg så ger det möjlighet att öka frekvensen i viss träning. Vapenhantering måste tränas så mycket att man agerar ge-

nom ett ryggmärgsbeteende. – Det ger oss också möjlighet att träna det som inte går att träna med risk för eget liv, säger Johnny Gullstrand.

UNDER ÖVNINGEN Våreld användes de nya simulatorvästarna med sändare och mottagare och hela systemet uppdaterades.

– Under övningen har vi haft cirka 600 players. En player kan vara ett fordon, stridsfordon, båt eller en soldat. Vi samlar in mera data nu, inte bara från fordon och vapensystem utan även soldater.

Alla soldater som är utrustade med de nya västarna har sändare som kan skicka uppgifter om deras position, vad de skjuter med och hur de skjuter, om de blir beskjutna, hur ska-

dade de blir. Som stöttning till systemet finns också en testpistol. Den ger möjlighet för förbandsinstruktörer att testa systemet och vid behov göra avdömningar.

I SAMBAND MED övning Våreld byttes även laser-koden mot en SISO-standard som de skjutande systemen kommunicerar med andra

skjutsystem med. Det skapar interoperabilitet med andra länders träningssystem, det vill säga att systemet kommer kunna användas vid övningar med förband från de länder som har samma system, i dagsläget bland andra Norge, Holland, Finland och Österrike.

– Vi köper in systemet alltför som nu för att kunna använda det på fler förband och större övningar. Under Aurora 17 kommer vi låna simulatorer från Finland och Österrike. Lånet från Österrike skapar en win-win-situation då vi vill kunna använda systemet på många och de vill testa sitt system med 2 000 players vilket vi kan erbjuda under Aurora 17, avslutar Johnny Gullstrand.

Text Joakim Elovsson/P4
Foto Anne-Lie Sjögran/P4

VÅRELD BYGGDE BRIGADFÖRMÅGA

Ett hot mot Sverige med skådeplatsen Skåne. Så löd scenariot inför arméövningen Vårelld. Och utfallet? Mycket gick bra, en del behöver slipas på.

Ett moment under Vårelld var helikoptertransport av både materiel och personal.

Cirka 3000 personer från 13 av Försvarsmaktens förband och skolor genomförde nyligen övningen Vårelld. För vissa av förbanden inleddes övningen med ett scenario om hot mot Sverige där de larmades och fick uppgiften att ta sig till Skåne. Efter ordergivning packades allt och hela styrkan transporterades ner till övningsområdet där de direkt åkte ut och mötte en tänkt fiende.

– Mycket har gått bra men vi har också hittat delar som vi nu ska fortsätta öva för att öka vår operativa effekt och bidra till stärkt nationellt försvar. Vi har tagit viktiga steg på vägen mot höstens Försvarsmaktsövning Aurora, säger Niklas Blomqvist, biträdande övningsledare från Skaraborgs regemente P 4.

Revingeheds övningsfält har varit platsen för de flesta av stridsmomenten under övningen men förbanden har varit förlagda på Skånes övriga övningsfält såväl som på civil

mark. Under det avslutande brigadanfallet märktes övningen av på en mängd platser i Skåne då stridsvagnar, stridsfordon, lastbilar, bandvagnar och helikoptrar ryckte fram mot Revingehed.

– Att förbanden kommer hit till oss i Skåne är viktigt. Vi måste ha förmåga att genomföra stora övningar tillsammans för att stärka markstridskrafternas förmåga i nationellt försvar. Att öva på olika platser bidrar till ökad operativ effekt, vi ska kunna verka var som helst, säger Stefan Smedman, chef för Södra Skånska regementet P 7.

UNDER ÖVNINGEN HAR fokus varit på att få funktionerna inom brigaden att fungera som en helhet, allt från kärnan mekaniserad strid till olika förmågor som sjukvård, teknisk tjänst, minröjning, samband med mera.

– Stora övningar med många förband innebär högre krav på våra chefer. Vi har scena-

rier som ställer våra övade chefer inför svåra beslut och det är utvecklande. Deras beslut får effekt på hur övningen går vidare. Jag ser fram emot att fortsätta utveckla den här typen av övning där vi kan öva många och större förband samtidigt, säger Bengt Alexandersson.

För rekryterna som deltog i övningen har Vårelld varit ett av de sista stegen i grundutbildningen. De som väljer att fortsätta sitt engagemang i Försvarsmakten kan se fram emot fler övningar av den här storleken framöver.

– Vi har fått ett uppdrag av vår regering att leverera tröskeleffekt. För att uppnå det måste vi öva i brigad. De större övningar vi har börjat genomföra de senaste åren är oerhört viktiga för att nå brigadförmåga och de måste fortsätta, sa arméchefen Karl Englebretksson när han besökte övningen.

Text och foto Joakim Elovsson/P 4

FRIVILLIGA AVGÖRANDE UNDER CJSE

För att Combined Joint Staff Exercise, CJSE, ska kunna genomföras krävs det en mängd aktörer med olika kompetenser, allt från logistikpersonal till tekniker. Därför är det extremt viktigt med frivillig personal.

Under övningen anställdes drygt 70 personer som till största delen kommer från Hemvärnet men även från andra organisationer som har avtal med Forsvarsmakten samt utländska deltagare. I Enköping deltog bland annat personal ur Sörmlandsgruppen, svenska och estniska Lot-takären och FRO, Frivilliga Radioorganisationen. Personalens främsta uppgift är att finnas som ett stöd i form av så kallad Real Life Support (RLS), med kommandantur, transport, helpdesk och boende, men även som tekniker som annars är signalister i Hemvärnet.

Speciellt viktigt är det under

En av de deltagande multinationella brigaderna under CJSE.

förberedelsen av övningen, där syftet är att skapa goda förutsättningar för övningsdeltagare oavsett om man deltar som övad personal eller som stödpersonal. Deltagarna erhöll utbildning i internationell stabsmetodik, utbildning i övningssystemet, och militär organisation i internationellt kontext. Stabsmedlemmarna övades även i att förstå övning-

ens scenario och spelets flöde.

– Ni är jätteviktiga för övningen, med era kunskaper och erfarenheter. Jag är tacksam och glad för att ni kunde komma. Stort tack för all er hjälp, och hoppas ni kommer tillbaka nästa gång, säger Mikael Christoffersson, chef för Ledningsstridsskolan.

Text och foto Leah Jorsell/HvSS

PÅ NY POST

Forsvarsmakten placerar överste **Jan Demarkesse** som chef LEDES PERS PLAN på Högkvarteret från och med 1 april 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2020.

Forsvarsmakten placerar överste **Åke Norling** som chef J5/7 vid insatsstaben på Högkvarteret från och med 1 juni 2017 och tills vidare, dock längst till och med 30 september 2021.

Forsvarsmakten placerar kommandör **Jonas Wikström** som chef för försvarsplaneringssektionen, LEDES INRI på Högkvarteret från och med 1 april 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2020.

Forsvarsmakten placerar överste **Per Åkerblom** som försvarsattaché i Paris, Frankrike med sidoackreditering i Madrid, Spanien från och med 1 augusti 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 augusti 2020.

Forsvarsmakten ställer överste **Gustaf Fahl** till FMV:s förfogande från och med 1 april 2017 och tills vidare, dock längst till och med 28 februari 2021.

Forsvarsmakten placerar kommandör **Magnus Lüning** som stabschef vid marintaktiska staben (MTS) på Högkvarteret från och med 1 juni 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2021.

Forsvarsmakten placerar kommandör **Magnus Jönsson** som chef Sjöstridsskolan från och med 1 juni 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2020.

Forsvarsmakten placerar överste **Mats Lindberg** som chefsutvecklare marinen vid LEDES PERS CUE från och med 1 oktober 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 juli 2018.

Forsvarsmakten placerar överste **Marcus Björkgren** som stabschef produktionsledningen på Högkvarteret från och med 1 augusti 2017 och tills vidare, dock längst till och med 28 februari 2019.

Forsvarsmakten placerar överste

Beatrice Chantrice.

Nyligen hade ÖB Micael Bydén besök av sin brittiske kollega, Sir Stuart Peach. Vid inspektionen av hedersvakten passade Peach på att prata lite med några av soldaterna, varvid följande konversation utspelade sig mellan den högsta militära chefen för den brittiska försvarsmakten

och en svensk soldat.

– *How long have you served?*

– *Two months, sir.*

– *And how long are you going to serve?*

– *My entire life, sir,* svarade Beatrice Chantrice.

I mars började hon jobba på Livkompaniet på Livgardet och tycker fortfarande att det är lite nervöst att vara heders-

vakt, när utländska dignitärer kommer på besök.

Men sitt svar ser hon inte som något speciellt.

– Jag tror att alla skulle svara likadant. Att jobba i Försvarsmakten har jag velat sedan jag var sju år. Det finns inget vackrare än att tjänstgöra för sitt land, säger Beatrice Chantrice.

(konstituerad) **Robert Persson** som försvarsattaché i Brasilia, Brasilien med sidoackreditering i Santiago de Chile, Chile från och med 1 augusti 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 juli 2020.

Försvarsmakten placerar **Henrik Stålspets** som förhandlingschef vid LEDSPERS på Högkvarteret från och med 3 maj 2017 och tills vidare, dock längst till och med 30 september 2023.

Försvarsmakten placerar överste **Lars Jäderblom** som chef LEDSPERANEK Stridsflygsektionen på Högkvarteret från och med 1 april 2017 och tills vidare, dock längst

till och med 31 mars 2019. Försvarsmakten placerar överste **Örjan Nilsson** som ställföreträdande försvarslogistikchef vid PROD FLOG på Högkvarteret från och med 19 april 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2018.

Försvarsmakten placerar överste **Joakim Sellén** som chef för materielavdelningen PROD på Högkvarteret från och med 19 april 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2021.

Försvarsmakten placerar överste **Torgny Fälthamar** som chef för stridsflygsektionen vid PROD FLYG på Högkvarteret från och

med 1 april 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 oktober 2021.

Försvarsmakten placerar kommandör **Johan Brorson** som chef Förbandsavdelning vid PROD FLOG på Högkvarteret från och med 19 april 2017 och tills vidare, dock längst till och med 30 september 2020.

Försvarsmakten placerar överstelöjtnant **Torbjörn Eriksson** som försvarsattaché i Budapest, Ungern med sidoackreditering i Zagreb, Kroatien och Sofia, Bulgarien från och med 1 augusti 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 augusti 2020.

YSTAT INTRESSE

Annika gör sina egna ostar

” Det är mammas fel, det här med ostarna. För fem år sedan anmälde hon sig till en ystningskurs i Östersund och ville ha sällskap, så jag följde med. Det var så det startade. Sedan dess har det blivit fler kurser och mamma jobbar i dag heltid med att ysta ost. Och det har gått bra, hon har vunnit flera medaljer i SM i mathantverk.

Just hantverket är det som är så kul med ost, att man kan skapa så många olika typer av ostar av samma råvara. Att göra ost är ett urgammalt sätt att konservera mjölk. Nu har vi sju olika sorters ostar, allt från färskostar gjorda på en dag till lagrade varianter.

En unik ostsart är vår Highlandzola – en Gorgonzolaliknande ost gjord på mjölk från vår Highland Cattleko Doris.

Sedan är det klurigt att göra ost. Mjölken betar sig och smakar olika beroende på årstid och vad kossorna ätit, pH-värdet måste vara rätt liksom temperaturen, rätt syrningskultur och mycket annat. Även om man har ett recept krävs erfarenhet. I dag gör vi kanske 500 kilo ost om året, vilket inte är så mycket om man jämför med Nordens största osttillverkare i Danmark. De gör 60 000 ton.

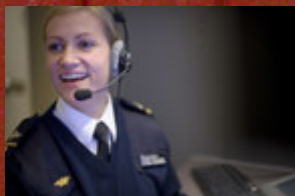
OST ÄR SÅ KUL att jag sökte extrajobb i en ostbutik. Där jobbar jag några gånger i månaden, mest för att jag får lära mig massor om ost från hela världen av så otroligt nördiga människor. Ost och

Länk16 är mina nördiga intressen, men i övrigt finns det inga likheter mellan att ysta ost och jobba i Försvarsmakten.

Jag hade varit au pair i USA i två år, kom hem och visste inte vad jag skulle göra. Men eftersom jag gillar träning och ledarskap, sökte jag första året det var frivilligt. Och jag trivs otroligt bra på mitt jobb och känner att jag utvecklas i det.

Eftersom jag ofta arbetar i berggrum, så kunde jag inte låta bli att ta reda på om det skulle gå att lagra ost i våra berggrum. Det enkla svaret är att det inte går, temperaturen ska vara runt 10-15 grader och framför allt, det är inte tillräckligt fuktigt i Försvarsmaktens berggrum.

Men visst hade det varit spännande att se vad det finns för mögelsporer som kan påverka ostarna i berggrummen...”

ANNIKA ÅSTRÖM

Ålder: 28

Bor: Uppsala

Jobbar som: Sambandsledare och L 16 NMS-operatör, Strilbataljonen på LSS och stöttar även JDLOC

Favoritost: "Mammas blåmögelsest som heter Åsas Blå. Den är mild men smakrik. Jag blir lycklig av den"

„VAR STOLTA ÖVER DET VI LEVERERAR TILLSAMMANS”

Försvarets förändringsarbete har pågått några år, men är långt ifrån färdigt.

Och det är du som läser som måste göra jobbet.

– Utan anställda, pliktade och frivilliga är Försvarets ingenting, säger ÖB Micael Bydén.

ENSAM ÄR STARK, säger ett välkänt ordspråk. Det gäller inte för Försvaretsmakten.

– Enbart i samarbete inom Försvaretsmakten, med nationella myndigheter och organisationer och internationella partners kan vi lösa vårt huvuduppdrag. Vi bygger vår säkerhet tillsammans med andra, säger Micael Bydén.

Därför är TILLSAMMANS en av fyra ledstjärnor i Försvaretsmakts förändrings- och utvecklingsresa kallad FM 2025. Det är ett sammanhållande begrepp för arbetet med att nå visionen om ett starkare försvar med ökad militär förmåga.

– Vi ska vara stolta över det vi levererar tillsammans. Det bygger förtroende, både inom Försvaretsmakten och i samhället, säger Micael Bydén.

Förändringsarbetet i FM 2025 består av två lika viktiga delar

som påverkar varandra. Dels en strukturell del, som handlar om att säkra att samtliga processer, strukturer, regler och liknande ligger i linje med framtidsbilden men också en kulturell del.

– För att förändringsarbetet ska nå framtidsbilden krävs engagerade medarbetare. Jag vill se en förflyttning till ett större individuellt ansvarstagande. Därför är det viktigt att vi hos alla anställda, pliktade och frivilliga skapar förståelse och vilja att agera i enlighet med våra långsiktiga mål, säger ÖB Micael Bydén.

TRE EXEMPEL, FYRA T

GENOM SAMARBETE OCH samverkan med andra, ökar Försvaretsmakten sin totala förmåga att verka avhållande mot angrepp – till exempel genom en övning som Arctic Challenge Exercise, som förutom förbättrat internationellt

samarbete också skapar direkt ökad militär förmåga hos både piloter och markpersonal.

Ett annat exempel på hur landets totala försvarsförmåga stärks är genom övningar som Swedish EOD Exercise, som i år testade totalförsvaret genom ett övningsmoment i krigets konsekvenser på Nässjö tågstation. Ett tredje exempel på tillsammans är att både kunna ge och ta stöd – något som kommer övas via värdlandsstödsmoment under höstens försvarsmaktsövning Aurora, då utländska förband ska tas emot i Göteborg.

Alla tre exemplen – liksom andra exempel på TILLSAMMANS – återfinns i det här numret av Försvarets forum på de kommande 28 sidorna. I kommande nummer kommer ledstjärnorna TROVÄRDIGHET, TRÖSKELEFFEKT och TILLGÄNGLIGHET avhandlas. ◀

TEMA
FM 2025 * TILLSAMMANS *
FM 2025 *

DUBBEL effekt

90 plan i luften samtidigt, från elva länder.

Gäster från Schweiz, Nederländerna, Tyskland, Norge och USA. Arctic Challenge Exercise (ACE) blir bara större och viktigare.

– Målet är att ACE blir en så kallad Flag-liknande övning, men redan i dag slår vi två flugor i en smäll, säger biträdande övningsledaren Carl-Johan Edström.

Under ACE genomför de flesta svenska stridspiloterna åtta till tio flygpass.

UNDER TVÅ majveckor hålls vartannat år ACE, en av världens största flygövningar. Precis som tidigare är det en samnordisk övning, med baser i norska Bodö, finska Rovaniemi och Luleå. I år är Carl-Johan Edström – till vardags flottiljchef på F 21 – biträdande övningsledare. Han svävar inte på målet för vad han vill se ACE utvecklas till: en avancerad flygövning i nivå med så kallade Flag-övningar.

– Red Flag är en amerikansk flygövning som arrangeras vid Nellis Air Force Base i Nevada. För att det ska räknas som en Flag-övning finns det en rad rekvisit, till exempel ändamålsenligt luftrum både yt- och höjdmässigt, en avancerad motståndare både i luften och på marken samt möjlighet att fälla eller skjuta skarpa vapen. I dag är flera av delarna på plats, men vi måste förbättra några delar för att verkligen kunna

säga att ACE är att jämföra med Red Flag.

Däremot kan man redan idag jämföra ACE med sin amerikanska förebild ur ett ekonomiskt perspektiv: att skicka en svensk stridsflygdivision till Nevada kostar ungefär 35 miljoner kronor. För en tiondel av den summan kan minst fyra svenska divisioner delta i ACE.

– ACE är mycket väl använda skattepengar, men övningen uppfyller också två krav i det nuvarande försvarsbeslutet: vi ökar den militära effekten samtidigt som vi ökar det internationella samarbetet. Därmed slår vi två flugor i en smäll, säger Carl-Johan Edström.

Carl-Johan Edström, Aldo Wicki och Riley Smith.

Under ACE kan nämligen en ung svensk stridspilot, under ett och samma flygpass samordna sitt flygföretag med över 50 andra plan från elva länder, samtidigt som hon eller han möter en motståndare om 30–40 flygplan i luften, med ett totalt olika flygplanstyper. Och efter varje flygpass sker en noggrann utvärdering av varje pilots uppträdande och handlingar.

– Lägg sedan till att piloten får öva lufttankning, utsätts för ”störd” radio- och radarmiljö, ett avancerat hot från marken medan hon eller han ska bekämpa mark- och sjömål. Och varje pilot gör 8–10 pass under ACE.

MARKPERSONALEN GÖR DET MÖJLIGT

ATT PILOTERNA DÄRMED blir betydligt bättre (och farligare för en fiende) efter ACE är därmed klarlagt.

– Samtidigt kan inte ACE ersätta våra flygvapenövningar, under vilka vi övar ledning, logistik och andra nationella kompetenser. Men de här två övningstyperna kompletterar varandra.

En övning i övningen är att planera och öva från tre olika baser i tre länder.

– Det skapar realism. Vi kommer aldrig kunna tävla med Nellis och deras skjutfält i öknen, med uppbyggda målområden. Däremot är vårt lufterum mycket mer omfångsrikt, det är inte en begränsad faktor, säger Carl-Johan Edström.

Han vill lyfta fram markpersonalens insatser under övningen.

– En sak man ofta glömmer bort under en internationell flygövning är logistiken, transporterna, mottagandet. Det skulle aldrig gå att genomföra ACE utan alla fantastiska medarbetare här på F 21, allt som de skapar och säkrar. Min sekreterare Lena Korva har till exempel gjort 500 inprocessningar för utländska deltagare.

Hinner du flyga något själv under övningen?

– Ja, ett eller två pass. Delvis för att jag som övningsledare är en del av övningens taktiska del, men också för att det är så fantastiskt roligt!

Två flygpass om dagen under ACE – två timmar på förmiddagen, tre på eftermiddagen.

För att en flygövning ska bli en succé krävs markpersonalen: de som ser till att tanka planen, de som ser till att skydda planen och så klart, de som plåtar planen. Tack ComCam!

ALPGÄSTER OCH BRÄNSLEBÄRARE

PÅ PLATTA 8 huserar åtta schweiziska F-18 Hornet. För flygvapengästerna från alplanet är ACE en viktig och efterlängtat övning. Förbandschefen Aldo Wicki har varit här många gånger och är alltid lika nöjd med övningens upplägg och det flygutrymme som ACE erbjuder.

– Här får vi öva med och mot de bästa. Och att vi varit här sedan 2004 innebär också att servicen från F 21:s personal är både personlig och förstklassig, säger den schweiziska skvadronchefen.

Intill schweizarna står två trotjänare: KC-135 Statotankers från US Air Force och 100th Air Refueling Wing, stationerade i engelska Mildenhall. Tankersplanen togs i tjänst 1957 och de sista exemplaren byggdes för mer än 50 år sedan. Ändå är deras medverkan helt avgörande under en övning som ACE, för att de deltagande stridsflygplanen ska kunna öva lufttankning: varje KC-135 kan nämligen ta med sig 90 000 kilo flygbränsle – lika mycket som 500 normalstora badkar.

...TO THE SHORES OF GÜLTZAUDEN

ATT ACE LOCKAR flygförband är inte konstigt, men en av årets gäster är mer kända för sin förmåga att landstiga på stränder runt om i världen: United States Marine Corps deltar med ett ACE-förband, men här står ACE för Air Combat Element, mer konkret dess TAOC-kompetens (Tactical Air Operations Center). Därför har ett antal amerikanska marinårssoldater under nästan en månads tid grupperat i de norrländska skogarna, med uppgiften att synkronisera stödet från luften till marktrupper.

– Att få samarbeta med svenskarna värdesätter vi mycket. Det gör oss bättre geografiskt, taktiskt och tekniskt. Och övningsområdet är ojämfört bra, både i höjd och area, säger Riley Smith, överstelöjtnant och chef för de deltagande marinårssoldaterna.

Två av dem, kapten Brock Anderson och master sergeant Kyle Martin lovordar ACE som övning.

– Bara att planera för logistiken under en sådan här övning är en bra utmaning, liksom att få alla system att sömlöst fungera med varandra. De svenska soldaterna och officerarna är väldigt proffsiga och hjälpsamma, samarbetet oss emellan är gott, säger de.

Bara en sak tycks förvåna de två marinårsterna.

– Det blir ju aldrig riktigt mörkt ute. När man tittar ut klockan två på natten är det ju ljus. Fast vi har hört att det inte är riktigt likadant i november. Vi får väl komma tillbaka då ...

FAKTA: RED FLAG

Premiär på Nellis Air Force Base i Nevada 1975, delvis på grund av det amerikanska flygvapnets förluster under Vietnamkriget.

I dag arrangeras fyra-fem Red Flag-övningar årligen med deltagare från alla fyra amerikanska stridskraftsgrenarna samt inbjudna länder (till dags dato har ett 30-tal länder, bland annat Sverige) deltagit i Red Flag. Skjutfältet NTTR (Nevada Test and Training Range) är en del av Nellis AFB och omfattar nästan 12 000 kvadratkilometer – ungefär lika stort som Skåne.

I kanadensiska Alberta arrangeras också årligen Maple Flag, vilket är en liknande övning.

TILLSAMMANS * FM 2025 * TILLSAMMANS
TEMA
* FM 2025 * TILLSAMMANS

ANFALL MOT SVERIGE

Nu är övningsplanen fastställd och detaljerna klara inför Aurora 17.

Sverige anfalls – men angreppet avvärjs.

– Aurora 17 ökar vår samlade försvarsförmåga, säger övningsplaneringschef Thomas Karlsson.

SCENARIOT ÄR EN eskalerande väpnad konflikt i vårt närområde där Sverige utsätts för ett strategiskt överfall och Försvarsmakten ska försvara svenskt territorium. Målet är att höja Försvarsmaktens samlade förmåga att möta en kvalificerad motståndare och framförallt att använda stridskrafterna tillsammans.

– Den över tiden försämrade omvärldsutvecklingen tydliggör att Sverige måste ha förmågan att snabbt kunna möta olika händelseutvecklingar. Det är

bland annat därför vi genomför Aurora 17. Under övningen bygger vi ett starkare försvar. Vi ökar här den samlade försvarsförmågan – att möta ett väpnat angrepp mot Sverige, säger Thomas Karlsson.

Övningen inleds med förberedelser över hela Sverige och mottagande av utländska deltagare. Krigsförband, ledningar och myndigheter förbereder sig. Det handlar om att säkerställa ledningsförmågan, öka samordningsfunktionen och uthålligheten. Vårdlandsmo-

Amfibiebataljonen är så klart med under Aurora 17, både på Gotland och på fastlandet.

1: Vårdlandsstöd i Göteborgsområdet.

2: Operativa transporter mot Mälardalen och Gotland, 2. Brigaden grupperar norr om Stockholm.

3: Förstärkningsoperation Gotland.

4: Avvärjning av landstigning i Oxelösundstrakten

ment genomförs i Göteborg med personal, utrustning, fordon och övrig materiel som ska integreras i de svenska förbandens struktur för att kunna ledas av svensk personal

GIGANTISK LOGISTIK

DELAR AV DE UTLÄNDSKA förbanden kommer senare i övningen att agera B-styrka för att öva den svenska försvarsförmågan mot en större och mer kvalificerad motståndare med modern materiel.

Därefter övas operativa transporter. Deltagande krigsförband kommer att koncentreras till Mälardalsområdet och till Gotland.

– Förband från hela Sverige kommer att transporteras längs vägarna, på järnvägen, till sjöss och i luften vilket blir en stor och viktig logistikövning i sig och måste koordineras noggrant, säger Thomas Karlsson.

Sen ska stridskrafterna höja och samöva sina förmågor, enskilt och tillsammans med andra. Strid kommer att övas i luften, på marken och till sjöss. Armén grupperar 2. brigaden norr om Stockholm och kommer att öva på att avvärja en luftlandsättning. Förstärkningsoperation Gotland inleds med tilltransport av förband och skydd från sjö- och luftstridskrafter. Väl på Gotland kommer förbanden att öva strid mot luftlandsättning och markmålsbekämpning.

VÄLKOMNA, ALLMÄNHETEN!

HEMVÄRNET MED ÖVER 6000 man kommer dessutom att var fullt integrerade i Aurora 17. Hemvärnsförbanden kommer att avlösa varandra tidvis för att genomföra krigsförbandsövningar under den här perioden och lösa sina uppgifter att skydda delar av transporter och bevaka skyddsobjekt samt stödja förbanden i strid.

– Under den här delen av Aurora kommer allmänheten också få möjligheter att träffa våra soldater och sjömän och de civila som ingår i övningen. Det kommer att ske som försvarsupplysningsdagar i både

AURORA 17

Stockholm och i Visby, säger Tomas Karlsson.

UTVÄRDERING VIKTIG DEL

I NÄSTA DEL av Aurora genomförs en gemensam kustförsvarsoperation söder om Stockholm med understöd från förband på Gotland. Samtliga stridskrafter övar här för att öka den gemensamma förmågan att möta ett angrepp mot Sverige. Armén förflyttas till söder om Mälaren. Amfibiebataljonen ombaserar från Gotland till skärgården. Luftstridskrafterna övar luftförsvar samt både mark- och sjömålsbekämpning.

– Övningen ökar vår samlade försvarsförmåga, säger Thomas Karlsson.

Artilleriet understödjer amfibiebataljonen och skjuter indirekt eld i kustbandet. Det handlar om att avvärja en landstigning av fienden i Oxelösundstrakten. Det

avslutande momentet i övningen innebär att genomföra en säker återtransport för alla förband.

– I den här avslutande delen ingår också en utvärdering där vi ska titta på erfarenheter, vad vi har lärt oss och vad som var bra under övningen. Erfarenheter från Aurora 17 är ett viktigt steg i utvecklingen av vårt försvar. Aurora 17 är en omfattande övning som höjer, prövar och signalerar vår förmåga, säger planeringschefen Thomas Karlsson. ◀

Text Johan Lundgren/LEDS KOMM Foto Bezav Mahmud/ComCam

BLUFF-BINGO FYRA FEL OM AURORA GER DIG RÄTT

Med tre månader till Aurora 17:s början har redan desinformation börjat spridas. Några av de osanningarna hittar du nedan: Testa dig själv för att se vilka du stöter på fram tills i september. När du har hittat fyra falska påståenden – eller snarlika varianter av dem – i rad (horisontellt, vertikalt eller diagonalt) har du fått bingo! Och kom ihåg: fakta om försvarsmaktövningen hittas säkrast på forsvarsmakten.se

"Aurora är en Nato-övning!"	"Patriot-missiler kommer stationeras på Gotland!"	"Övningen är lagd tidsmässigt för att kollidera med den ryska övningen Zapad!"	"Franska och amerikanska förband kommer avfira skarpa luftvärnsrobotar!"
"Utländska soldater lyder inte under svensk lag och kan göra som de vill!"	"Det är Ryssland som är övningens utpekade fiende!"	"Militären har obegränsat tillstånd att skjuta i Göteborgs skärgård under övningen!"	"Nato kommer sätta upp kärnvapenbaser på svenskt territorium!"
"Namnet Aurora är valt för att vara provokativt då det är ett historiskt ryskt fartygsnamn!"	"Aurora handlar om ett krig på svensk mark mellan Ryssland och Nato!"	"I scenariot för övningen försöker Ryssland besätta Gotland!"	"Tusentals amerikanska marinkårssoldater kommer storma iland på västkusten!"
"Varken Nato eller Försvarsmakten tar tillräcklig miljöhänsyn under Aurora!"	"Värdlandsavtalet ligger bakom Aurora, inga bilaterala avtal!"	"Tonvis med bly och koppar från ammunition sprids i havet under övningen!"	"Syftet med Aurora är att smygansluta Sverige till Nato!"

VIKTIG ARENA FÖR FÖRSVARSMAKTEN

Hallå där, Marcela Sylvander, Försvarsmaktens kommunikationsdirektör...

Varför medverkar Försvarsmakten vid Almedalen för tionde gången i rad?

– ALMEDALEN ÄR EN av flera viktiga arenor för Försvarsmakten att verka och synas i. Under en koncentrerad tid och plats når vi många betydelsefulla beslutsfattare och opinionsbildare inom försvars- och säkerhetsområdet. Fokus har varierat

– Vi är efterfrågade och kostnadseffektiva i Almedalen, säger Marcela Sylvander.

över dessa tio år men jag tror att det flesta håller med mig om att våra frågor är på all-time-high avseende aktualitet just nu. Vi kommer intensifiera kommunikationen i Försvarsmaktens interna och externa kanaler i år så att fler kan följa oss.

Är det ett kostnadseffektivt sätt att skapa folkförankring och synas? Och vad kostar Försvarsmaktens deltagande i Almedalen?

– Konceptet Almedalen är unikt men därmed inte sagt att det är hugget i sten. Vi fattar beslut avseende innehåll, deltagande och omfattning årligen. Kostnaderna för årets deltagande kommer att uppgå till cirka en miljon kronor, vilket inkluderar arrangemang av såväl egna seminarier ombord på HMS Carlskrona som deltagande i andras program. Totalt deltar vi i över 40 seminarier/programpunkter. Vi tar dessutom tillfället i akt att visa upp HMS Carlskrona för allmänheten under tre open ship-dagar. Så ja, Försvarsmakten skapar ett kostnadseffektivt och efterfrågat arrangemang i samband med Al-

medalen.

Vad är årets huvudsakliga inriktning på deltagandet – finns det någon röd tråd i programpunkterna som Försvarsmakten deltar i?

– Den röda tråden för Försvarsmakten i år är fyra teman: Tillsammans, Ökad militär förmåga, Personalförsörjning och Totalförsvaret. I de seminarier vi blivit inbjudna till dominerar omvärldsläge och säkerhetshot programpunkterna.

Något annat speciellt som du som kommunikationsdirektör vill lyfta fram ur årets program?

– Bakom rubrikerna på de teman jag nämnde finns ämnen som ledarskap, cybersäkerhet och AI (Artificiell Intelligens), vilket jag personligen tycker är högtintressanta och aktuella områden allihop. Vi kommer att ha ett ökat fokus på dialogen med näringslivet inom ramen för totalförsvaret och inte sist men inte minst kommer vi att synliggöra Försvarsmaktens Träningsklubb FMTK genom att bjuda in till träningspass ombord. ◀

ALMEDALEN PÅ EN MINUT

Almedalsveckan har arrangerats i snart femtio år och började 1968 när dåvarande utbildningsministern Olof Palme talade från ett lastbilsflak. I dag är det Sveriges största politiska mötesplats, där de politiska riksdagspartierna utgör kärnan. Öppenheten och tillgängligheten under Almedalsveckan är unik. Alla evenemang under veckan är kostnadsfria och öppna för alla. Almedalsveckan pågår från 2 till 9 juli. Förra året arrangerades 3794 evenemang av 1756 arrangörer med totalt 40 000 unika besökare.

RUTINÖVNING MED K

OMVÄRLDSLÄGET HAR FÖRSÄMRATS. DÄRMED MÅSTE FÖRMÅGAN TILL UBÅTSJAKT FÖRBÄTTRAS – OVAN, PÅ OCH UNDER ÖSTERSJÖNS YTA.

DEN FÖRSVARSPOLITISKA inriktningen framgår att förmågan till ubåtsjakt ska utökas och därför är övningsverksamhet extremt viktig för utveckling mot den politiska inriktningen.

Därför genomför marinens förband och flottiljer årligen återkommande både nationella såväl som multinationella övningar i syfte att utveckla försvarsförmågan som enskilda enheter eller tillsammans med andra.

Chefen för 4.sjöstridsflottiljens ubåtsjaktövning är just en sådan årligen återkommande viktig övning i syfte att utveckla ubåtsjaktförmågan inom- och utomskärs. Övningen har fokus på ubåtsjakt, men också på

rapporteringskedjor och ledningsträning mellan deltagande förband och den marintaktiska staben. Ubåtsjaktövningen har inget spelat scenario utan upplägget är att öva och drillas olika moment inom olika funktioner. Övningen har utvecklats till att omfatta hela marinen och även enheter från både flygvapnet och armén.

– Ubåtsjaktövningen är för oss en rutinövning men den är ändå väldigt komplex då enheterna utgörs av tillfälligt sammansatta grupper som inte är samtränade. Samtidigt övas ledningen både mellan högre chef på marintaktisk stab och förband eller flottiljer samt samverkan mellan sidoordnade förband ur andra vapengravar, i det här

fallet med Helikopterflottiljen och Luftvärnsregementet. Vi har hittat väl fungerande rutiner och de utgör viktiga komponenter i ubåtsjaktoperationer med luftvärnsförmåga och möjligheten att bedriva luftrumsövervakning, säger Fredrik Palmquist, chef för 4.sjöstridsflottiljen.

SVÅR UPPGIFT MED UPPDRAGSTAKTIK

SVERIGE HAR EN unik skärgård med många öar och relativt grunda vatten med varierande salthalter som är uppblandad med sötare vatten från bland annat älvar. De varierande årstiderna ger dessutom skiftande vattentemperaturer över året. Väder, vind och bottenbeskaffenhet är andra faktorer som

Text och foto *Kristina Swaan/PROD MARIN*

OMPLEXT INNEHÅLL

inverkar. Alla fenomen bidrar till att det bildas olika vattenskikt och skapar ”kanaler” där sensorer inte tränger igenom.

– Tidsaspekten är avgörande vid ubåtsjakt, såväl inom det egna fartyget som inom hela styrkan. Miljön vi verkar i är så svår och krävande vilket gör att kontakthållning med främmande undervattensföremål ofta sker under väldigt kort tid. Varje sekund är väsentlig och därför är övningen lika viktig för alla ingående funktioner, hela kedjan måste vara lika stark. Målsättningen är att snabbt kunna insätta verkanseld. För att få optimal träning genomförs drillövningar med fokus på att spana- lokalisera - anfälla, den så kallade SLA-kedjan. En annan avgörande faktor för en lyckad ubåtsjakt är att utöva uppdragstaktik. Med hänsyn till att ubåtsjakt är tidskritiskt är det

mycket viktigt att fartygschefer, kompani- och plutonchefer kan fatta egna och avgörande beslut. Ansvaret och mandat måste fördelas så långt ner det är möjligt. Den enheten som har en kontakt med ett undervattensföremål har ”taktpinnen” och har då dragningsrätt på alla resurser i form av sensorer och vapen, säger Fredrik Palmquist.

Han ledde hela verksamheten från korvetten HMS Helsingborg samtidigt som korvetten löste uppgifter under ledning av fartygschefen Anna Jönsson.

– Det är ett komplext fartygssystem där vi löser många olika uppgifter. Vi genomför ständigt skarpa uppdrag även under övningar, som till exempel sjöövervakning. Fartyget kan få i uppdrag att identifiera ett mål som Sjöinformationskompaniet har upptäckt i sina sensorer. Min viktigaste uppgift som

fartygschef är att utbilda och öva min besättning så att vi blir bäst på det vi är satta att göra. Alla i besättningen har dessutom tillika uppgifter utöver sina ordinarie ansvarsområden i syfte att få fördjupade kunskaper om hela fartygssystemet. Jag tror på att ge personalen större ansvar för att utvecklas och bli professionell i lösandet av våra uppgifter. Vi övar så verklighetstroget det bara är möjligt för att vi ska få optimal träning och när som helst ska vi kunna övergå från övning till skarp verksamhet, säger Anna Jönsson.

UNDER YTAN

SAMTIDIGT SOM ytstridsfartygen, amfibieförbandet, sjöinformationskompaniet, helikopterskvadronen och luftvärnet löser uppgifter på sjö, luft och markytan händer det saker på djupet. Ubåten HMS Halland

ÖVNING

OVAN: Besättningen på HMS Helsingborg. NEDAN: Samövning med helikopter ger taktikutveckling.

fungerar både som målubåt för operatörerna men också som en kvalificerad enhet för underrättelseinhämtning. HMS Halland är en av tre ubåtar av Gotlandsklassen och är med sina tystgående och luftberoende stirlingmotorer mer svårupptäckta för olika sensorer. Ubåten kan vara ute till sjöss i flera veckor utan att förtöja.

– Att jaga ubåt med en ubåt är även detta svårt då upptäcktsavstånden är mycket korta. Fördelen är dock att man med ubåt kan hålla sig dold gentemot en annan ubåt vilket inte är möjligt för ytenheterna. Östersjön är dessutom bland de svåraste vattenvolymer man kan jaga ubåt i. Tänk dig ett helt nedsläkt Globen där två individer står på varsin sida och ska hitta varandra. Vår främsta uppgift

kvalitativa övningstillfällen som möjligt, säger fartygschefen Tobias Wilhelmsson.

ÖGAT I SKYV

ATT BLI FRAMGÅNGSRIK i ubåtsjakt handlar om flera faktorer, tidsfaktorn som nämnts tidigare är en del. En smart taktik med vilseledning och överraskningsmoment är andra nyckelfaktorer som spelar roll för att skapa en förhandssituation. Helikopter är en mycket viktig resurs vid ubåtsjakt då den genom sin rörlighet kan bidra till att både skapa överraskningsmoment och samtidigt ytövervaka stora områden.

– Vi har ett nära samarbete med marinen och är en viktig resurs vid ubåtsjakt. Helikopter 15 som vi deltar med har inga egna sensorer, men vi

FRÅN VÄNSTER TILL HÖGER:
Fartygschefen på HMS Halland Tobias Wilhelmsson, HMS Helsingborg och chefen för 4. Sjöstridsflottiljen Fredrik Palmquist.

är underrättelseinhämtning, transport av specialförband, ubåtsjakt- och anfallsföretag. Ubåtsjakt är en prioriterad verksamhet och marinen jobbar för en gemensam sak och under den här övningen är det att öka ubåtsjaktförmågan. Under

övningen agerar HMS Halland bland annat som en målresurs för operatörerna vilket är extremt viktigt för att de ska öka sina respektive förmågor. Vi genomför olika moment med varierande svårighetsgrad. Jag och min besättning gör allt för att bidra så till att enheterna får så

kan fälla sonarbojar och länka över information från bojar till enheter. Vi har dessutom resurser att stödja med ytövervakning både i dager såväl som i mörker. Samövning ger oss möjlighet till taktikutveckling att gemensamt bedriva ubåts-

jakt men också att genomföra andra insatser tillsammans. Helikopter 14 är under införande och den kommer att ha egna sensorer vilket gör förmågan till ubåtsjakt än mer komplett, säger Erik Öhrn, chef för 3. helikopterskvadron. ◀

DELTAGANDE FÖRBAND I ÖVNINGEN:

- 4. sjöstridsflottiljen
- 3. sjöstridsflottiljen
- 1. ubåtsflottiljen
- Amfibieregementet
- Marinbasen
- Luftvärnsregementet
- Helikopterflottiljen
- Kustbevakningen

STRIDENS KONSEKVENSER TESTAR TOTALFÖRSVARET

En lastbil med ammunition välter och exploderar på Nässjö station.

På ena sidan perrongen, ett tåg lastat med ännu mer ammunition.

På den andra, ett fullsatt persontåg. Katastrofen är ett faktum.

ETT TOTALT DÖDA. Många fler skrikande, chockade och skadade. Och överallt, utspridd, livsfarlig ammunition i olika former. Rangerbangården vid Nässjö station liknande

i förmiddags mest helvetets förgård, när de första ambulanserna och brandbilarna anlände till platsen.

Lyckligtvis var allt bara ett övningsmoment skapat så realistiskt som möjligt under den pågående övningen Swedec EOD Exercise 2017 (SEE 17), där det först gällde för den anläggande räddningstjänsten och polisen att försöka få en överblick över kaoset. Ganska snabbt inser de ammunitionshotet och söker stöd från Försvarsmaktens ammunitions-

röjare.

En av övningsledarna från Region Jönköpings län är Caroline Cherfan. I sin roll som beredskapssamordnare i regionen har hon varit med från början och planerat för det övningsmoment som nu spelas upp.

– Att få öva ihop med Försvarsmakten ger oss möjlighet att öva totalförsvarsamverkan på ett sätt som är svårt att lösa på andra vis, säger hon.

– Det är lika viktigt för oss att öva samverkan med civila

myndigheter, säger Fredrik Zetterberg, chef för SWEDEC.

AMMUNITIONSRÖJARNASÄKRAR OMRÅDET

MED DE SKADADE omhändertagna och förda till sjukhus, kan ammunitionsröjarna - i det här fallet två team, ett från Göta ingenjörregemente och ett från Amfibieregementet - skaffa sig en tydligare överblick över området, fortfarande ströslat med 40 millimeters ammunition. Då inser de att i godstågsvagnarna finns det betydligt mer ammunition, men också sprängmedel.

Ett långsamt och mödosamt arbete inleds för att säkra och oskadliggöra hoten. Vid sidan står planeringsansvarig Tomas Wikström och bedömer hur kollegorna tänker och agerar.

- Vi har arrangerat SEE i fyra år och kan konstatera att vi blivit bättre på att verka tillsammans med räddningstjänst, akutsjukvård, Polisen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

och andra samhällsviktiga funktioner. Samtidigt har vi också blivit bättre på att identifiera områden vi kan bli bättre på. Ett sådant är fortfarande att vi använder samma terminologi som övriga, säger Tomas Wikström. ◀

Text och foto **Dag Enander/LEDS KOMM**

FAKTA SWEDEC OCH SEE

Swedec är Sveriges kompetenscentrum inom ammunition- och minröjning, Centre of Excellence. Swedecs uppgift är att utbilda personal, utveckla materiel, metoder och tekniker för ammunition- och minröjning. Försvarsmaktens ammunitionsröjningspersonal men även Polismyndighetens bombtekniker utbildas hos Swedec. Övningen SEE vänder sig till ammunitionsröjningsgrupper i Försvarsmakten och övrig personal i Försvarsmakten som har koppling till ammunitionsröjning. Men även till Polismyndighetens bombgrupper och ammunitionsröjningspersonal inom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB. Utöver dessa myndigheter deltar samhällsviktiga funktioner såsom Oskarshamns kärnkraftverk, OKG, Svensk kärnbränslehantering, SKB, lokal räddningstjänst, akutsjukvård och polis med flera aktörer.

Varselvästar och fältuniformer - under SEE17 samarbetade flera funktioner i totalförsvaret.

BEGÄRLIG BLOMMA FÖR BERGSGUIDER

Behovet av bergskompetens på Arméns jägarbataljon är stort.

Därför har Oscar Silvergran och Tobias Lundberg under nio månader utbildat sig till Heeresbergführer i Österrike. Nu får de bära det åtråvärda utbildningstecknet.

– Vi blir därmed nummer sju och åtta i Försvarmakten med edelweissen, säger Oscar Silvergran.

TILL VARDAGS JOBBAR Oscar och Tobias på Bergspluton på AJB/I 19, men har sedan i juni förra året tillbringat stor del av tiden vid Gebirgskampfzentrum i österrikiska Saalfelden, där landets högsta bergsutbild-

ningskompetens finns.

– Utbildningen inleddes med en veckas tuffa förtester, där vi testades i klättring, skidåkning och teori för att se om vi hade potential att klara utbildningen. Till slut hade 33 elever sållats ut, jag och Tobias samt två briter, 13 österrikare och 16 tyskar, säger Oscar Silvergran.

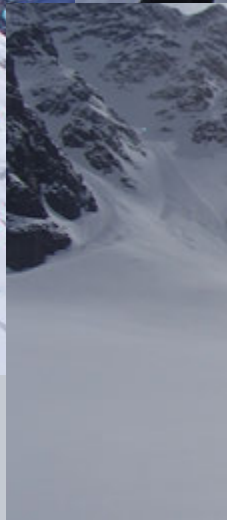
Tyska Bundeswehr och österrikiska Bundesheer turas om att stå som huvudansvariga för utbildningen och den här årskullen föll på Österrikes lott. Efter en inledande kurs i klippklättring, flyttades utbildningen till bergsmassivet Wilder Kaiser med långa dagsturer med flera hundra meter långa klätterleder. Att nästan all undervis-

ning skedde på tyska var extra energikrävande för de svenska och brittiska eleverna – förutom den psykologiska anspänningen under klättringen, då risken för långa fall var ständigt närvarande.

– Stämningen blev inte mindre nervös av att sex elever avskildes för att de inte höll tillräckligt hög nivå. De som låg på gränsen kände definitivt pressen på sig, säger Oscar.

BERGSKLÄTTRING OCH BRUTNA BEN

NÄSTA DEL AV utbildningen, som hölls i italienska Dolomiten blev inte lättare. Samma rutiner som vid Wilder Kaiser, men nu blev eleverna betygssat-

Ibland bjöd utbildningen på ganska schysst utsikt.

ta i allt de företog sig: planeering, allmän guidningsförmåga, klättrerteknik och säkerhet. Och klättringen är känd för att vara brant och dåligt säkrad, alltså perfekt för att ställa klättrare på prov.

– Här klättrade till exempel min grupp den 600 meter höga östväggen på Cima Catinaccio, vilket krävde 21 replängder. Det gick bra, säger Oscar.

Lika bra gick det inte för alla elever här: två avskiljdes på grund av för låg kunskapsnivå och en elev föll och bröt båda fotlederna under en tur.

Utbildningen fortsatte sedan med ett högalpint block vid Österrikes högsta berg, Glossglockner, examinationer vid franska Mont Blanc-massivet och övningar i bygga fasta installationer vid tyska Mittenwald,

bland mycket annat.

MED EDELWEISS

EFTER NÅGRA MÅNADERS paus i väntan på vinter, fortsatte sedan utbildningen med alpin skidåkning i alla dess former, turer i lavinfarlig terräng men också skjutningar och taktiskt tillämpade övningar.

Även klättring stod på schemat – under åtta dagar gick Oscars grupp 12500 höjdmeter och besteg tre 4000-meterstoppar.

– I soluppgången kämpade vi oss upp på Finsteraarhorn, 4274 meter över havet vilket blev kronan på verket, säger Oscar Silvergran.

I mitten av april ägde avslutningsceremonin rum i Saalfel-

den. Bara 21 av de startande 33 eleverna fick då motta det begärliga utbildningstecknet i form av blomman edelweiss. Kurstvåan Oscar förklarar att det han och Tobias nu kan är starkt efterfrågat, inte bara för Försvarsmakten.

– Även om de militära behoven är avgörande, så efterfrågas våra kompetenser ofta av civila myndigheter till exempel vid lavinolyckor eller räddningsinsatser i fjällvärlden, säger Oscar Silvergran. <

Oscar Silvergran och Tobias Lundberg – numera stolta bärare av en edelweiss på uniformen.

BARA KUNGEN SAKNADES

24 stjärnor. Sex herrar. Ett unikt möte.
Försvarets forum var med när ÖB Micael Bydén mötte
sina fem företrädare.

Text Jesper Tengroth/LEDS KOMM Foto Bezav Mahmod/ComCam

TRÅGOLVET KNAKAR – precis som det ska göra på en officersmäss – när överbefälhavaren och hans fem senaste företrädare kommer in i rummet.

Först kommer 84-årige nestorn Bengt Gustafsson som tillträdde som ÖB redan 1986. Tätt därefter kommer hans efterträdare Owe Wiktorin (1994–2000), så Johan Hederstedt (2000–2003), Håkan Syrén (2004–2009), Sverker Göranson (2009–2015) och till slut nuvarande ÖB Mikael Bydén. De ler och skrattar, lite som i Robin Bengtssons segrande nummer i Melodifestivalen. Fast mycket, mycket värdigare

det tycker jag är positivt, säger Johan Hederstedt som fick en ”äntligen-känsla” i kroppen när det senaste försvarsbeslutet kom som innebar att Försvarsmakten tilldelades mer pengar.

– Jag tillsammans med några andra här har ju levt i en annan miljö där vi skulle bromsa eller lägga ner. Eller ibland så sa man ”effektivisera” och det var ju tuffare på det sättet, just den biten.

Håkan Syrén, som under sin tid hade att hantera stora, abrupta anslagsminskningar konstaterar att det nog känts ”överkligt” om han fått mer pengar. Samtidigt menar han att man inte får vara alltför euforisk över de tillskott som försvarsbeslutet gav:

in i Georgien. Det var ett sätt för Ryssland att visa sig själva men även andra att de hade förmåga. Sen fanns det många tekniska brister, men viljan fanns där.

Owe Wiktorin fyller snabbt i.

– Man hade så länge argumenterat för att den eviga freden var här och hade in-tecknat försvarspengarna inom andra politiska områden så uppvaknandet var inte tillräckligt omskakande för att man skulle kunna ta till sig det här.

CERTIFIERAD KRIGSVETENSKAP

MEN DET VAR DÅ. Nu är de allra flesta överrens om att det säkerhetspolitiska läget är annorlunda. Det har lett till flera åtgärder, bland annat ett

”Man får inte glömma bort att myndigheten bara fick hälften av vad den hade begärt.”

och utan de där rullbanden, förstås.

– Det här är ett historiskt tillfälle. Ingen annan har haft möjligheten att samla sina företrädare på det här sättet, konstaterar Owe Wiktorin.

Strax innan Försvarets forum möter sex av landets sju fyrstjärniga generaler – Carl XVI Gustaf är den sjunde – har de ätit lunch tillsammans.

SMÅ STEG, ÄNTLIGEN

SÅ VAD TYCKER de då om Försvarsmakten av i dag. Var allt bättre förr?

– Det var i alla fall inte sämre, säger Bengt Gustafsson och skrattar.

– Jag tycker att det blir bättre och bättre och Försvarsmakten tar – om inte jättekiv – så i alla fall ”small sweet steps” framåt. Man skapar operativ kraft och

– Man får inte glömma bort att myndigheten bara fick hälften av vad den hade begärt. Men att vara efterfrågad, i stället för att vara en stor, obehaglig utgiftspost är självklart avundsvärt.

EVIG FRED INTE EVINNERLIG

SVERKER GÖRANSON menar att Sverige har en tradition att svänga långsammare än andra länder när det handlar om säkerhetspolitiska förändringar i närområdet och han får medhåll av Håkan Syrén:

– Jag sa redan på våren 2008 att vi såg ett förändrat mönster i det ryska uppträdandet och att vi behövde vara väldigt vaksamma kring det. Men det enda som hände var att någon ledarsida skrev ”Nu sover ÖB dåligt” på ett lätt raljant sätt. I augusti gick sedan Ryssland

återuppväckande av plikten.

– Jag är egentligen inte särskilt förvånad över det. Jag har funderat länge över att Försvarsmakten måste ha ett nytt kompetensförsörjningssystem. Jag vet inte riktigt ännu hur jag tycker att det skulle gestalta sig men det här är ett bra steg på väg, säger Johan Hederstedt.

Han får medhåll av Bengt Gustafsson som menar att det är viktigt att Försvarsmakten lyckas locka de bästa. ÖB berättar om ett arbete som nu bedrivs på Förvarshögskolan som syftar till att certifiera ämnet krigsvetenskap.

– Det siktade vi ju på redan i mitten av 90-talet. Det har sannerligen tagit sin tid, säger Bengt Gustafsson.

Nuvarande ÖB håller med.

– Jo, det är sant men jag tror att det är en av nycklarna till att

Håkan Syrén tror inte på en återuppbyggnad av det gamla totalförsvaret.

”Känner man inte stöd i det här rummet vet jag inte var man ska hitta det.”

höja statusen på officersyrket, säger han.

NYTT NAMN PÅ TOTALFÖRSVARET?

OCH MEDARBETARNA behövs. Av många skäl.

Ett av dem är att höja den operativa förmågan, en annan att utveckla totalförsvaret.

– Jag tror inte på en återuppbyggnad. Samhället är så i grunden förändrat så det handlar om en nystart. Jag har fått höra här under lunchen om myndighetssamverkan och övningar men det måste nu också ställas krav på statsmakterna att verkligen komma ut med en konkret nationell säkerhetsstrategi som kopplas till försvarsberedningen så att det här börjar hänga ihop, säger Håkan Syrén.

De övriga runt bordet nickar instämmande. Johan Heder-

stedt är inne på att skrota namnet ”totalförsvaret” för att markera nystarten.

– Frågan är bara vad det ska kallas?

– Samhällsförsvaret, kommer det från fåtöljen där Sverker Göranson sitter.

– Ja, samhällsförsvaret. Bra! säger Hederstedt.

STÖD FRÅN FEM FÖRETRÄDARE

OM DET KOMMER att bli namnet på det nya totalförsvaret är, förstås, skrivet i stjärnorna. Klart är att dock att intresset och viljan att bidra fortfarande finns där hos de tidigare myndighetscheferna.

Kaffet är slut. Det är dags för en gruppbild. Sex generaler – eller 24 generalstjärnor om man så vill – ska placeras. Micael Bydén managerar sina företrädare.

Bengt Gustafsson i mitten, den långa Owe Wiktorin längst bak.

– Känner man inte stöd i det här rummet vet jag inte var man ska hitta det. Det är fantastiskt, säger Micael Bydén. Och så fyrar han av ett sådant där Robin Bengtsson-leende igen.

Vad var bättre förr enligt Bengt Gustafsson?

Hur ser Owe Wiktorin på de tillskott som skett?

Vad minns Johan Hederstedt från en brigadövning?

Hur ser Håkan Syrén på cyberhotet?

Läs en längre version av intervjun i Försvarets forum-appen – laddas ned på googleplay eller appstore, sök efter ”försvarsmakten”!

A black and white portrait of an elderly man with glasses, wearing a dark suit jacket over a striped shirt. He is standing against a dark, vertically-ribbed background. The lighting is dramatic, highlighting his face and the texture of his clothing. A small white pocket square is visible in his jacket pocket.

BENGT GUSTAFSSON
Överbefälhavare 1 oktober 1986 – 1 juli 1994
Född: 2 december 1933 i Hästveda.
Började på Ing 3 (Bodens ingenjörskår). Har
bland annat varit regementschef på Ing 2 i
Eksjö och militärbefälhavare för Övre Norrlands
militärområde.

A portrait of Owe Wiktorin, an elderly man with glasses, wearing a grey suit, white shirt, and a dark tie with small white dots. He is standing with his hands clasped in front of him, looking directly at the camera. The background is dark and textured.

OWE WIKTORIN
Överbefälhavare 1 juli 1994 – 1 juli 2000
Född: 7 maj 1940 i Motala.
Utbildad flygförare i Ljungbyhed, flög
Lansen och Viggen. Har bland annat varit
ställföreträdande sektorflottiljchef för Jämtlands
flygflottilj F4 och chef för Försvarsstaben.

JOHAN HEDERSTEDT

Överbefälhavare 1 juli 2000 – 1 januari 2004

Född: 26 augusti 1943 i Nässjö.

Började på I15 (Älvsborgs regemente). Har bland annat varit chef för den svenska FN-bataljonen i Libanon och militärt sakkunnig i Försvarsdepartementet.

A full-length portrait of Håkan Syrén, an older man with short grey hair and glasses, wearing a dark suit, white shirt, and patterned tie. He is standing against a dark, vertically-pleated curtain background. The lighting is soft, highlighting his face and suit.

HÅKAN SYRÉN
Överbefälhavare 1 januari 2004 – 25 mars 2009
Född: 31 januari 1952 i Växjö.
Förste ÖB med bakgrund i marinen, bland annat som brigadchef och chef för KA 1 (Vaxholms kustartilleriregemente). Chef för Must 1999–2003. Ordförande i Europeiska unionens militärkommitté (EUMC) 2009–2013.

SVERKER GÖRANSON

Överbefälhavare 25 mars 2009–1 oktober 2015

Född: 3 maj 1954 i Lund.

Började på P 6 (Norra skånska regementet).

Har bland annat tjänstgjort i Bosnien, varit chef för Livgardesbrigaden 1997–2000 och chef för ledningsstaben i Högkvarteret 2007–2009.

MICAEL BYDÉN

Överbefälhavare 1 oktober 2015–

Född: 13 juni 1964 i Gnarp.

Kustartilleriminör som blev Viggenpilot på F21
Har varit flygattaché i USA, chef för Flygskolan
och Helikopterflottiljen samt stabschef i
Afghanistan. Flygvapenchef 2014–2015.

ENKLARE ERFARENHETER

Nu kommer en ny handbok för erfarenhetshantering framtagen av Insatsledningens avdelning för erfarenhetsanalys. Därmed blir det enklare att omhänderta erfarenheter från militära operationer.

FÖRSVARSMAKTENS personal deltar i operationer med hög komplexitet och risktagning. Det innebär att både teoretiska kunskaper och praktiska erfarenheter är viktiga för att uppgifterna ska

kunna lösas på ett säkert sätt.

– Erfarenhetshantering handlar om att minimera risken för att misstag upprepas, samtidigt som det som fungerat bra tas tillvara och sprids i organisationen. För att det ska fungera behöver man ta hand om erfarenheterna på ett strukturerat sätt. Först då skapas möjligheter för en säkrare verksamhet och man kan utveckla och förbättra utbildning, träning, övning, materiel, metoder och reglementen, säger ställföreträdande insatschefen Berndt Grundevik.

Erfarenhetshantering är inget nytt inom Försvarsmakten, myndigheten har en lång tradition av att ta vara på kunskap som vi samlat på oss från verksamheten, både nationellt och internationellt.

– Ambitionsnivån har vuxit, säger Caroline Trulsson, ansvarig för handboken.

ENAD OCH KONKRET BILD

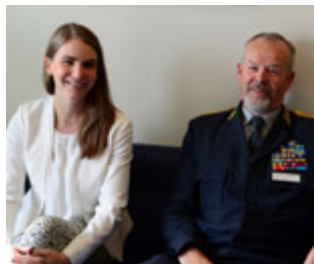
DET SOM AVDELNINGEN för erfarenhetsanalys insåg när arbetet började, var att det fanns en splittrad bild kring erfaren-

hetshantering. Många upplevde det som teoretiskt och abstrakt. Det fanns ingen enad bild.

– Vad vi nu gjort är ett omtag där vi hämtat in kunskap från alla möjliga håll i organisationen. Vi har etablerat ett nätverk och använt oss av de idéer som redan finns ute i verksamheten. Tack vare att så många tyckt till känner vi också att arbetet är väl förankrat, säger Caroline Trulsson.

Tanken med handboken är att den ska visa hur erfarenhetshantering fungerar, att avdramatisera det hela och visa

Caroline Trulsson och Berndt Grundevik.

hur man gör konkret. Den ska vara praktisk användbar, helt enkelt. Det handlar mycket om att kunna sätta ord på vad man varit med om och använda en bestämd struktur för att omhänderta lärdomarna. Erfarenheterna kan på så vis lättare vara underlag för viktiga beslut i organisationen och det här kommer med hjälp av handboken ske i linjen. De mesta kommer kanske hanteras lokalt, men i vissa fall kan det vara viktigt att sprida kunskaperna uppåt eller till andra förband.

BOK MED MÅNGA FÖRDELAR

HANDBOKEN KOMMER att fastställas nu i sommar och den första riktigt stora milstolpen blir förstås övningen Aurora.

– Överbefälhavaren har understrukit hur viktigt det är att omhändertade erfarenheterna från Aurora 17 för att utveckla Försvarsmaktens operativa förmåga. Därför kommer vi på avdelningen för erfarenhets-

analys hjälpa till med metoder för att samla in lärdomarna, det blir ett ypperligt tillfälle att testa handboken i verkligheten, säger Caroline Trulsson.

Enligt Berndt Grundevik är handboken ett bevis på att organisationen tar det här på allvar: Att erfarenhetshantering är något som ständigt jobbas med på ledningsnivå.

– För det första en förtroendefråga, att visa att vi lyssnar till personalen. Det är också en fråga om ledarskap, att visa att vi tar ansvar när något problem kommer upp och att man får en återkoppling på att åtgärder görs. Det har såklart också en stridsteknisk effekt, att vi lär oss hur vi ska kunna lösa uppgiften bättre. Sist men inte minst handlar det om att minska riskerna för skador och förluster. ◀

Text **Johan Lundgren/LEDS KOMM** Foto **Bezav Mahmood/ComCam**

Aurora 17 blir första milstolpen för den nya handboken.

NORD MOT SYD

”INGEN AGERAR IRRATIONELLT I PYONGYANG”

Ett förslavat folk lett av en galning – den bilden ges ibland om Nordkorea. Långt från sanningen, menar försvarsattachén Mats Fogelmark.

– Visst är läget allvarligt men samtidigt mycket förutsägbart.

I tre år har Mats Fogelmark varit Sveriges försvarsattaché i Kina, med sidoackreditering i Nordkorea. Som sådan har han en unik inblick och kunskap om

regionen och säkerhetsläget på Koreahalvön. Och den stämmer inte alltid överens med den mediala versionen som når oss i Sverige.

– Det känns som media med viss regelbundenhet haussar upp läget här. Visst, det är spönt och allvarligt, men att Nordkorea har kärnvapenambitioner har varit känt sedan 2006 då de gjorde sin första kärnvapensprängning. Att några av dem inte gått som planerat är just varför de är tester. Kärnvapen är ett symboliskt vapen, skaffar man dem vill man aldrig använda dem. Att tro att Kim Jong-un och den nordkoreanska militära ledningen handlar irrationellt och överilat är fel.

Tvärtom följer de sin utstakade plan. Inget i den nuvarande situationen kommer som en blix från klar himmel, säger han.

KINA: REGIONAL KYLARE, GLOBAL SPELARE

I ROLLEN SOM försvarsattaché umgås Mats Fogelmark flitigt med sina kinesiska och nordkoreanska kollegor – och det umgänget skiljer sig inte från det med attachéer från andra länder.

– Vi tycker olika i många frågor men de är samtidigt väldigt professionella. Vi har en vänskaplig och kollegial ton i våra möten. Just Kina är en nyckelspelare i förhållande till Nordkorea, det är tydligt att de

Stunsigt sträckt vrist är nordkoreanerna fenor på.

försöker kyla ner uppblussande konflikter och inleda dialog, säger Mats och pekar på vikten av mötet mellan Kinas president Xi och dennes amerikanska motsvarighet – och tydliggjorde allvaret och komplexiteten i frågan för Donald Trump.

– Kina säger att de tar ansvar i Koreafrågan, som är minst sagt komplicerad, samtidigt som de inte anser sig vara en av huvudparterna i konflikten. Det märks också mycket tydligt att de har ambitioner att vara en global spelare.

VANLIGT MED KVÄLLSTJÄNST

VANLIGA VECKOR FÖR försvarsattachéer är försvinnande få.

– Faktum är jag och kollegan

”Kärnvapen är ett symboliskt vapen. Skaffar man dem vill man aldrig använda dem.”

Lars Dovervik på fredageftermiddagar brukar skämta med varandra och tacka för ännu en normalt onormal arbetsvecka. Jag har förmånen att i stort kunna styra min vecka själv, efter en strategisk årsstyrning från Must och övriga Högkvarteret. Viktigast är de bilaterala militära relationerna med Kina och Nordkorea, men i vissa fall är jag ambassadörens militära rådgivare. Försvarsavdelningen är ”inhyrda gäster” på den svenska ambassaden, som faktiskt är den största

bilaterala ambassaden Sverige har, mycket beroende på den omfattande handeln mellan länderna.

Den småelaka bilden av försvarsattachéer är att de glider runt hela dagarna – en bild som inte är sann.

– Attachékåren i Peking är en av världens största med 210 officerare från 110 länder, så det stämmer att det är många mottagningar, möten och kvällsaktiviteter. För en försvarsattaché är det en mötesform, ett sätt att arbeta. Jag har alltid ett mål

med vilka jag vill prata med på en mottagning. Det kan låta trevligt, men det är mer slitigt i längden.

PROPAGANDA FRÅN FLERA HÅLL

USA:S PRESIDENT Trump är hyfsad i golf, men måste sägas ligga i lå jämfört med Nordkoreas förre president Kim Jong-Il (pappa till nuvarande presidenten): när denne invigde landets första golfbana 1994 hade han aldrig hållit i en golfklubba – men sätter ändå 11 hole-in-one och går 38 under par!

Sådana historier och att man avrättar regimens fiender med luftvärnskanon gör att Nordkorea ofta utmålas som absurt och dess ledning förlöjligas. Det är det största misstaget man kan göra, enligt Mats Fogelmark.

– När det står i tidningen, så vill jag verkligen uppmåna till källkritiskt tänkande. Vem vill skapa en absurd, löjeväckande bild av Nordkorea? Fundera på det...

NAMN: MATS FOGELMARK

Ålder: 55

Aktuell som: Sveriges försvarsattaché i Kina och Nordkorea

Nästa uppdrag: Från årsskiftet baserad i Oslo för att öppna en ny försvarsavdelning

Sommarplan: "Andas frisk svensk luft under ett par veckor"

"VI SER INGA ONORMALA FÖRÄNDRINGAR"

I två år har Mats Engman lett den svenska militära närvaron vid världens mest välbevakade gräns, i PanjumEon. Han ser inga markanta förändringar i läget, trots nya presidenter i både Sydkorea och USA.

– Det är en olöst konflikt med två parter som inte lutar på varandra.

DET MESTA ÄR sig likt: Vid de ljusblå barackerna där vapenstillståndet skrevs under den 27 juli 1953 står nord- och sydkoreanska vakter och blänger. Och brevlådan där

utlandstationeringar som den vid NNSC är ett smäckjobb med en ständig flod av champagne och snittar samt inte så mycket att göra. Så är det i varje fall inte för Mats och de fem kollegorna vid NNSC: de senaste sex-sju åren har uppdragets karaktär ändrats kraftigt.

– 2012 hade NNSC 45 operativa uppdragsdagar per år. Nu är de cirka 200, med samma bemanning. En typisk operativ uppgift är att inspektera förband, delta i utbildning av frontdivisioner eller observera de stora sydkoreansk-amerikanska övningarna. Dessutom har vi alltid ett svenskt vakthavande befäl i tjänst, på plats uppe vid DMZ:t (de-militariserade zonen). Här i Sydkorea sköter vi också vår egen logistik, godstransporter och liknande.

”Vi är helt självständiga, både gentemot FN, svenska och schweiziska försvarsmakten.”

Neutral Nations Supervisory Commission (NNSC) varje tisdag lämnar sin veckorapport töms fortfarande inte av nordkoreanerna.

– Nej, det har inte skett någon kommunikation mellan NNSC och Nordkorea sedan 1995, varken officiell eller inofficiell kontakt har tagits. Men det kan ändras när som helst, säger Mats Engman.

Han är chef för den svenska delegationen vid NNSC, vars uppgift sedan 1953 varit att övervaka att vapenstillståndsvillkoren följs. Från början ingick fyra nationer i NNSC, men sedan 1995 är det Sverige och Schweiz som utgör kommissionen, permanent på plats – Polen ingår fortfarande formellt, men deltar i arbetet några veckor årligen.

GLÖM GLASSIGHETEN

IBLAND MUTTRAS DET om att

Som chef ägnar jag mycket tid åt extern samverkan med sydkoreanska och amerikanska chefer på plats.

Dessutom är NNSC unikt, då det saknar överordnat högkvarter.

– Vi är helt självständiga, både gentemot FN, svenska och schweiziska försvarsmakten. Självklart får vi gott stöd från Högkvarteret, men vi rapporterar bara till de båda sidorna här i Korea.

INGEN PANIK I SEOUL

ORDKRIGET FRÅN Nordkoreas sida gentemot USA och Sydkorea har alltid funnits. Det i kombination med att nordkoreanerna har en uttalad ambition att skaffa kärnvapen, skapar en ökad spänning i Sydkorea. Där är man väl medvetna om att huvudstaden Seoul bara är 90 sekunder bort från nordkoreansk artilleri-

Arga Leken är sydkoreanerna svårslagna i.

beskjutning, något som Mats säger märks i stadens tunnelbanesystem.

– Tillgängligheten på skyddsrum och skyddsutrustning där är lite större än i de flesta asiatiska storstäder. Men det finns ingen hysterisk stämning som ibland utmålas i västerländsk media. Situationen har ingen påverkan på livet i mångmiljonstaden Seoul, inte heller på börsen.

Uppe vid DMZ kan möjligen ett tränat öga se hur de sydkoreanska förbanden är lite mer på tårna.

– Vi ser inga onormala förändringar i läget på marken utan det följer normala årstidsvariationer. Övningsåsongen på båda sidor är nu avslutad. Det har pratats om hög beredskap i mer än två år nu och den kvarstår. Möjligen kan

den senaste nordkoreanska missiluppskjutningen innebära ett oväntat förmågekliv, säger Mats Engman.

NY PRESIDENT, MER DIALOG

Under våren har Sydkorea skakats av en politisk skandal, då före presidenten avsattes med riksrikt. Nyligen hölls presidentval och en ny president installerades. Här ser Mats redan en svag men tydlig sydkoreansk kursändring.

– Den avsatta presidenten Park Geun-hye hade en konservativ prägel och var stenhård i sin approach mot Nordkorea. Den nya presidenten, Moon Jae-in är mer liberal och har redan visat sig vilja föra dialog med Nordkorea, kanske lite mer av både morot och piska i inställningen, säger Mats Engman.

NAMN: MATS ENGMAN

Ålder: 63

Aktuell som: Chef för den svenska delegationen i NNSC i Sydkorea

Nästa uppdrag: Oklart

Sommarplan: "Flytta till huset i Sverige, träffa familj och vänner"

BÄTTRE BETYG FÖR FORUM

För fyra år sedan gjordes den första läsaruundersökningen av Försvarets maktens personaltidning. Nu är resultaten från årets undersökning här – och allt pekar åt rätt håll.

2013 GENOMFÖRDE Demoskop den första läsaruundersökningen av Försvarets forum, i syfte att ta reda på vad mottagarna tyckte om sin personaltidning. Då gav 39 procent av de tillfrågade ett positivt helhetsomdöme (det vill säga, de svarade "mycket bra" eller "ganska bra" på frågan "Vilket är ditt helhetsomdöme om Försvarets forum?"). Vid undersökningen två år senare, 2015 hade tidningen fått ny form, blivit tjockare och kom ut sex gånger om året i stället för nio gånger som tidigare. Det kan ha påverkat helhetsomdömet, som nu stigit till 58 procent. I år nådde helhetsomdömet om tidningen 66 procent – det vill säga, två av tre medarbetare tycker mycket bra eller ganska bra om sin personaltidning.

– Glädjande nog har de som tycker tidningen är dålig också blivit färre. 2013 tyckte 11 procent av medarbetarna att Forum var ganska eller mycket dålig. I dag är den siffran fem procent, säger Dag Enander, tidningens redaktör.

PRAVDA? PYTTSAN!

TVÅ AV TRE medarbetare läser också varje nummer, allt fler läser minst hälften av tidningen och den genomsnittliga tiden läsarna lägger på att läsa är 24 minuter.

– Tre grupper läser Forum längre än genomsnittet: De som varit anställda under ett

Alla läser Försvarets forum.

år, de som varit anställda i mer än 31 år och reservofficerare. De sistnämnda lägger 32 minuter av sin fritid på att läsa Forum. Med tanke på att tidningen är en extra viktig informationskanal för de som inte tjänstgör kontinuerligt, är det ett viktigt värde.

Andra delar där Forum förbättrats enligt sina läsare är omdömen som "Lockar till läsning", från 39 procent 2013 till 61 procent i dag samt "En viktig informationskälla" som ökat från 33 till 53 procent på fyra år.

Det omdöme som redaktionen gläds mest åt är ändå andelen positiva svar på påståendet "Försvarets forum gör mig stolt att arbeta i Försvarets makt": 2013 svarade instämde var fjärde intervjuperson helt eller delvis i det påståendet. På fyra år har det värdet ökat till da-

gens 52 procent.

– Att mer än var annan respondent anser att de är stolta över sin personaltidning är nästan överkligt roligt. Personaltidningar med Pravda-stämpel brukar nämligen inte ha den effekten, möjligen hos företag eller organisationer med närmast kultkänsla kring företagskulturen.

På tal om Pravda: 82 procent instämmer helt eller ganska mycket i påståendet att Försvarets forum är trovärdig. En procent anser att det påståendet inte stämmer alls...

BRA KAN BLI BÄTTRE

MEN DET ÄR inte bara Forum som förbättrats. Undersökningen visar också att Försvarets maktens medarbetare har ett ökat förtroende för sin arbetsgivare: 2013 hade 39 procent mycket stort eller gan-

ska stort förtroende. I dag är den siffran 62 procent. Och de med ganska litet eller mycket litet förtroende har sjunkit från 26 procent 2013 till 13 procent 2017.

Samhörigheten med Försvarsmakten har också förbättrats: i dag känner 85 procent av de tillfrågade mycket stor eller ganska stor samhörighet med sin arbetsgivare.

Men allt är inte så bra att det inte kan bli bättre, visar också undersökningen. Kvinnliga sva-

rände anser att tidningen gott kunde bli lite mer modern i sin framtoning och kunskapen om att Forum finns som app till smartphones är dålig: sju av tio tillfrågade kände inte till att tidningen finns i AppStore och GooglePlay.

Några utvecklingsförslag gavs också, bland annat fler reportage om vardagen i Försvarsmakten där både framgångar och problem tas upp samt artiklar som behandlar kärnverksamhet, teknis-

ka system och organisation. Intervjuer med politiker och de politiska partiernas inställning till Försvarsmakten inför valåret 2018 efterlystes också.

– Det tar vi med oss.

Undersökningen visar att Forum är på rätt väg, men än är tidningen inte framme. Vid nästa mätning 2019 är målsättningen att mätvärdena ska vara ännu lite bättre. ◀

Text **Johan Lundgren/LEDS**
KOMM Foto **Försvarsmakten**

ÅSIKTEN

SAMMA ERSÄTTNING FÖR SAMMA PRESTATION

TVÅ PERSONER ANSTÄLLS vid Försvarsmakten för att representera Sverige i ett militärt landslag på internationella och nationella tävlingar.

De utför exakt samma "arbete" eller prestation.

De ena personen erhåller avtalsbunden lön (26 250 kronor), 875 kronor/dag som reservofficer och den andra personen är HV-soldat och får en ersättning på 200 kronor/dag.

Det här är diskriminerande för HV-soldaten. De är också av olika kön.

Reservofficeren har nollavtal och har ingen skyldighet att tjänstgör över huvudtaget.

HV-soldaten har ett avtal som innebär tjänstgöring 8 dagar varje år.

Var finns logiken i detta resonemang?

Det borde vara en ALVA-anställning, lika ersättning för bägge kategorierna (och även för GSS/T), med åtminstone en lön på 19 000 kronor eller 630 kronor per dag.

Personerna på bilden har inte skrivit insändaren.

Lika lön för samma prestation, alltså.

En HV-soldat förlorar en hel del i lön från sitt vanliga arbete när han tar ledigt för att representera Sverige.

HV-soldaten överväger att både sluta att representera Sverige internationellt samt att fortsätta ingå i Nationella Insatsstyrkorna. Om detta inte ändras till en mer rimlig

ersättning så blir det nog svårt att få duktiga idrottsmän/kvinnor att söka till Hemvärnet och representera Sverige i sina idrotter.

Björn Borg/FöMedC

SKRIV EN INSÄNDARE! Helst kort, inte längre än 1000 tecken och mejla till ff-red@mil.se före den 16 augusti.

ATT FÖRVALTA STRATEGI OCH TAKTIK

TOTALFÖRSVARET SKA BLI en förvaltningsfråga i svensk statsförvaltning igen. Inte bara för Förvarsmakten, krisberedskapshandläggare och säkerhetschefer, utan för ledningar och organisationer i dess helheter. Men vad är totalförsvarsplanering egentligen?

Totalförsvar är (i fred) verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig, samt (under högsta beredskap) all den verksamhet som då skall bedrivas. Varför återgå till lagformuleringar? För att det i dagsläget finns en viss tendens att likställa olika slags spridda åtgärder med att totalförsvarsplanera. Det gör mig fundersam och lite bekymrad.

Diverse robusthetsåtgärder i fredstid må utgöra del i en planeringsprocess, som resultat av analys kring vad som behövs för att nå statsmakternas beslutade mål. Åtgärderna kan skapa bättre förutsättningar, de må minska vissa av våra sårbarheter. Men åtgärderna i sig leder inte automatiskt till förmåga att bedriva verksamhet som behövs under krig.

Vad leder då till sådan förmåga? Detta är

totalförsvarsplanering innebär? Kanske hos vissa, definitivt inte hos andra.

Kriget är inte en händelse som vi ska ståda upp efter, utan ett tillstånd där avsikt för omfattande förstörelse finns från kvalificerad, högteknologisk motståndare. Det krävs genomtänkt och underbyggd strategi och taktik för att möta detta, som i sin tur kräver förståelse för krigets krav i grunden.

Vi ska bygga borgen robust och för det finns avgränsade åtgärder som kan "checkas av" i fred. Men borgen ger oss bara vissa grundläggande förutsättningar, varifrån vi sedan måste bedriva aktiva motspel för att besegra en motståndare. Dessa motspel (militära, civila och civil-militära) måste i sig planeras och övas, för att utvärderas, justeras och övas igen. Vår riktiga robusthet och resiliens återfinns här.

DENNA ASPEKT ÄR i stora delar väsensskild från vårt (civila) vardagliga tänk, men måste finnas med i en totalförsvarsplanering om den ska vara namnet värd. Förvaltningen av totalförsvaret måste bygga på detta perspektiv.

”Vi ska bygga borgen robust och för det finns avgränsade åtgärder som kan 'checkas av' i fred.”

knäckfrågan. Inget entydigt svar finns. Det finns dock ett förhållningssätt som är viktigt för totalförsvarsplaneringen, om den ska syfta till att leverera just förmåga att bedriva verksamhet som behövs i krig.

Ansvariga aktörer bör först tydliggöra mål och målhierarkier (vad vill regeringen att de ska klara av i krig, och hur vill de prioritera). Dessa styr utvecklingen. Aktörerna måste sedan bedöma vad som krävs för att nå målen, utifrån scenarier som pekats ut av regeringen. Hur ska ett angrepp kunna mötas – och en motståndare besegras? Inte enbart hur vi ska hantera konsekvenserna av angreppet, utan föregå vidare angrepp och få stopp på krigshandlingar, kunna ta initiativet, arbeta med prognos, tänka strategiskt och taktiskt.

Strategi och taktik. Var planeras dessa strategiska och taktiska motspel ur ett totalförsvarsperspektiv? Finns denna aspekt med när civila myndigheter och aktörer nu funderar på vad

Större tydlighet kring frågan om hur totalförsvaret och totalförsvarsplaneringen ska förvaltas skulle välkomnas. Jag skulle också välkomna större tydlighet avseende krav på att (även den civila och civil-militära, inte bara den militära) planeringen ska innefatta strategi och taktik med syfte att under pågående krigshandlingar agera för att bryta förloppet och hävda vår suveränitet. Det är nämligen ytterst den typen av totalförsvarsförmågor som kommer att utgöra en tröskel för en angripare, och får denne att tvivla på om ett angrepp är värt besväret.

Kristina Syk är vd på försvars- och krishanteringsföretaget Straterno. Hon har tidigare jobbat på MSB, Saab och i Förvarsmakten.

CAMP NOBEL UNDER ATTACK

På eftermiddagen den 3 maj attackerades FN:s camp i Timbuktu för första gången. Bilden visar hur de svenska soldaterna gjorde precis vad de övat på: intog stridsställningar för att försvara sin camp. Vid granatattacker skadades en svensk soldat lindrigt av splitter, medan de liberianska FN-kollegorna drabbades hårdare: en stupad och fyra allvarligt sårade soldater.

BILDEN

Foto Jimmy Croona/ComCam

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

**ÄR DU PILOT
UTAN ATT VETA
OM DET?**

Läs mer på jobb.forsvarsmakten.se
och sök under hösten 2017.